SAJK
SUOMEN ALKOHOLIJUOMAKAUPPA RY

18.10.2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta, verojaosto

Suomen Alkoholijuomakauppa ry:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta HE 106/2024 vp

Suomen Alkoholijuomakauppa ry (SAJK) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto alkoholiveron korotukseen liittyen. **Vastustamme hallituksen esitystä alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesta.**

Alkoholijuomaverolain muutoksen tavoitteena on lisätä valtion verotuloja korottamalla väkevien alkoholijuomien valmisteveroa osana julkisen talouden sopeuttamistoimia.

Esitys on toteutustavaltaan valtion edun vastainen, sillä korotus kohdistuisi ainoastaan viidesosaan alkoholiveropohjasta ja lisäksi tuotekategorioihin, joiden kulutus on pitkäaikaisessa laskusuunnassa. Jotta toimenpiteellä olisi merkitystä julkiseen talouteen, tuoton aikaansaamiseksi toimenpiteet olisi kohdistettava koko veropohjaan.

Lisäksi esitys on hallituskauden aikana jo toinen veronkorotus, joka on vastoin reilun ja avoimen kilpailun edistämistä ja siten ristiriidassa hallituksen omien tavoitteiden kanssa. Esitys kohtelee väkeviä alkoholijuomia ja välituotteita valmistavia ja maahantuovia elinkeinonharjoittajia sekä valtion itse omistamaa monopoliyhtiötä syrjivästi.

Esitys ohjaa alkoholijuomakauppaa ja verotuottoja Suomen rajojen ulkopuolelle. Arvioitu kolmen-neljän miljoonan verotuotto vuositasolla on pieni verrattuna siihen, mitä elinkeino menettää matkustajatuonnin ja ulkomaisen verkkokaupan vuoksi, kun ostot siirtyvät Suomen rajojen ulkopuolelle.

Huomiot esityksen perusteluista

Hallituksen esitys kohdistuu vain väkeviin alkoholijuomiin ja välituotteisiin, joiden alkoholipitoisuus on yli 15 mutta enintään 22 tilavuusprosenttia. Kyseessä on poliittinen linjaus, jolle **ei ole taloudellisia eikä alkoholin haittoja vähentäviä perusteluita.**

Veronkorotusta perustellaan valtion tulojen kasvattamisella. Hallituksen esityksen tuotto-odotus on vuositasolla 3-4 miljoonaa euroa seuraavien kolmen vuoden aikana, yhteensä noin 10 miljoonaa euroa. Todettakoon vertailun vuoksi, että Suomi menetti alkoholituonnin takia 300 miljoonaa euroa verotuloja vuonna 2023; tästä 106 miljoonaa euroa oli väkevien alkoholijuomien valmiste- ja arvonlisäveroa (Lähde: Alkoholituonti ja verkko-ostokset ulkomailta. Arvio valtion veromenetyksistä ja myyntitulomenetyksistä vuonna 2023. Tutkimus- ja analysointikeskus TAK). Veron korottaminen on kuluttajalle selvä kannuste kohdistaa alkoholiostot muualle kuin Suomeen, erityisesti väkevien alkoholijuomien osalta.

Myöskään alkoholihaittojen kannalta hallituksen esitykselle ei ole perusteita. Ei ole tieteellistä näyttöä siitä, että väkevät alkoholijuomat olisivat mietoja juomia haitallisempia, vaan haitat pääasiallisesti liittyvät siihen, kuinka monta annosta alkoholia juodaan kerralla, sekä alkoholinkäytön useuteen. Erot eri alkoholijuomien verotasojen välillä ovat jo nyt merkittävä siten, että etyylialkoholiryhmän vero on noin kolmanneksen korkeampi kuin muiden juomaryhmien, eikä tätä eroa siten ole kansanterveyden näkökulmasta tarpeen kasvattaa enempää.

Veron tuotto

Kyseenalaistamme tarpeen nostaa väkevien alkoholijuomien ja yli 15-prosenttisten välituotteiden alkoholiveroa. Niiden kulutus laskee, jolloin veropohja pienenee entisestään ja on todennäköistä, että tavoiteltu verotuotto jää saamatta.

Esityksen perusteluissa todetaan, että etyylialkoholijuomaryhmän verotuotto oli noin 530 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja se on ainoa juomaryhmä, jonka tuotto on kasvanut viime vuosina. Kasvun todetaan johtuneen pääosin long drink -juomien kulutuksen lisääntymisestä. Väkevien alkoholijuomien kulutus on jo pitkään alentunut.

Hallituksen esityksessä todetaan myös, että veronkorotusten kohdistuessa vain kahteen juomaryhmään on mahdollista, että osa niiden kulutuksesta korvautuu muiden juomaryhmien kulutuksen kasvulla. Tämä on hyvin todennäköistä, sillä tutkimustiedon mukaan väkevien hintajousto verrattuna olueen on kaksi kertaa suurempi kotikäytössä ja kuusinkertainen ravintoloissa (Price Elasticities of Alcoholic Beverages in Finland in 1995–2004, Vihmo J, 2006). Kotikäytössä korvaavaa vaikutusta vahvistaa se, että päivittäistavarakaupassa on kesäkuusta lähtien voinut myydä 8-prosenttisia, käymisteitse valmistettuja juomia, joiden saatavuus myyntipaikkojen määrässä mitattuna on noin 12 kertaa suurempi kuin Alkossa myytävillä tuotteilla. Lisäksi päivittäistavarakaupoista saatavien tuotteiden myyntiaika on 20 % pitempi.

Hintamuutokset

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että veromuutosten seurauksena väkevien alkoholijuomien hinnat nousisivat noin prosentin kunakin veronkorotusvuonna, ja välituotteiden hinnat noin puoli prosenttia.

Väkevien alkoholijuomien kuluttajahinnasta on tuotteesta riippuen noin 80 prosenttia valmiste- ja arvonlisäveroa. Prosentinkin lisäys verotasoon näkyy kuluttajahinnassa selvästi havaittavana muutoksena.

Euromääräisen hintamuutoksen lisäksi merkitystä on sillä, että kuluttajan mielikuva väkevien tuotteiden kalleudesta vahvistuu, mikä ohjaa kulutusta muihin tuotteisiin sekä ostojen siirtymiseen Suomen rajojen ulkopuolelle.

Matkustajatuonti

Kotimaisella alkoholijuomien hintatasolla ja matkustajatuonnilla on selkeä yhteys, ja riskinä on, että kotimainen hinnannousu lisää paitsi alkoholituontia, myös matkustajatuontina tuodun alkoholin laitonta välittämistä kotimaassa.

Alkoholin matkustajatuonnista noin 40 prosenttia on väkeviä alkoholijuomia (100-prosenttisena alkoholina). Matkustajatuonnin osuus kokonaiskulutuksesta on kaikkein suurinta nimenomaan väkevien alkoholijuomien juomaryhmässä. On ilmeistä, että

hallituksen esitys kannustaa lisäämään varsinkin väkevien alkoholijuomien ja välituotteiden matkustajatuontia.

Matkustajatuonnin seurauksena Suomeen päätyy merkittävä määrä alkoholijuomapakkauksia, jotka eivät kuulu kotimaiseen pantilliseen kierrätysjärjestelmään. Näiden pakkausten asianmukaisesta kierrätyksestä koituu kuitenkin kuluja, jotka sälytetään kierrätysjärjestelmää ylläpitävien kotimaisten toimijoiden maksettaviksi. Toisin sanoen, kotimaiset yritykset menettävät liikevaihtoa ja lisäksi maksavat kilpailijoidensa pakkausjätteiden kierrätyskustannukset.

Vaikutukset yritysten toimintaan

Hallituksen esitys kohtelee syrjivästi väkeviä alkoholijuomia ja välituotteita valmistavia ja maahantuovia elinkeinonharjoittajia. Lisäksi se ohjaa alkoholijuomien myyntiä päivittäistavarakauppaan ja siten heikentää Alkon kilpailuasemaa, mikä on valtion edun vastaista, koska se heikentää valtion omistaman yrityksen mahdollisuuksia tulouttaa osinkoa.

Toisin kuin esityksen perusteluissa todetaan, veronkorotuksella on haitallisia vaikutuksia alkoholijuomien vientikauppaan. Väkeviä alkoholijuomia ja välituotteita valmistavat suomalaisyritykset tarvitsevat kannattavan kotimarkkinan, jotta niillä on mahdollisuuksia investoida vientiin. Pelkästään kahteen juomaryhmään kohdistuva veronkorotus heikentää yritysten kilpailuasemaa suhteessa muuhun elinkeinotoimintaan ja entisestään lisää kotimaiseen alkoholijuomateollisuuteen kohdistuvaa eriarvoista kohtelua. Samalla kotimaisten yritysten työllistämismahdollisuudet heikkenevät.

Korvaava ehdotus

Suomen Alkoholijuomakauppa ry ehdottaa, että kaikista alkoholi- ja alkoholijuomaveron korotuksista pidättäydytään kokonaan seuraavien kolmen vuoden aikana ja keskitytään siihen, että alkoholimyynti ja siitä saatava verotuotto saadaan pidettyä kotimaassa.

Kunnioittavasti

Suomen Alkoholijuomakauppa ry